

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ЖОРНОКУЙ ЮРІЙ МИХАЙЛОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, завідувач кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК 346.62

DOI: 10.37772/2518-1718-2020-1(29)-1

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ІНВЕСТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

У статті розглянуті питання визначення публічно-правових джерел інвестування малого та середнього інноваційного підприємництва в ЄС. Сучасний стан нормативного забезпечення дозволяє стверджувати, що до них варто відносити структурні фонди, якими є Європейський фонд регіонального розвитку та Європейський соціальний фонд, які, у рамках своїх програм здійснюють комплексне (поєднання публічного та приватного) інвестування інноваційного підприємництва. Зроблено висновок, що в ЄС інвестування малих та середніх підприємств не є однорідним, а значна їх частина, незважаючи на велику кількість інструментів підтримки в інвестуванні таких компаній, стикаються з серйозними проблемами у доступі до інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: інвестиції, інноваційна діяльність, фонди інвестування, малі підприємства, середні підприємства, інноваційна інфраструктура.

Постановка проблеми. Розвиток суспільних відносин, економічне благополуччя населення та стійкий соціальний устрій будь-якої держави у сучасних умовах зумовлений рядом факторів, одним з яких є розвиток інноваційної інфраструктури. Одним з найважливіших напрямків розвитку економічного сектору нашої держави постало формування інноваційної моделі економіки, що ставить перед юридичною наукою нові задачі з'ясування призначення та соціальної цінності права як регулятора суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан дослідження обраної проблематики свідчить про недостатність джерел з яких публічно-правові організації здійснюють інвестування інноваційної діяльності малого та середнього інноваційного

підприємництва в ЄС. При цьому державна політика країн ЄС у науково-технічній сфері реалізується шляхом використання різних інструментів, до яких відноситься: законодавство, податкова політика, розмір та характер розподілу бюджетних коштів, у т. ч. на проведення робіт за пріоритетними напрямками, формування і підтримка інфраструктури, кадрове забезпечення тощо.

Метою статті є визначення публічно-правових засобів інвестування малого та середнього інноваційного підприємництва в ЄС.

Виклад основного матеріалу. Показники інноваційної діяльності малих та середніх підприємств (далі – МСП) безпосередньо та економіки України в цілому є вкрай негативними. У нашій країні відбувається поступова деградація інноваційного потенціала

лу, незважаючи на те, що зроблені кроки щодо поліпшення інноваційної привабливості економіки України (наприклад, у 2019 р. розроблена та схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» [1]). Отже, органи державної влади чітко розуміють, що без розвитку інноваційного сегменту національної економіки українські юридичні особи не будуть спроможні конкурувати на світових ринках. Проте, з незрозумілих причин, вже багато років у нашій державі жодним чином майже не провадиться активна діяльність з фінансової підтримки розробки та впровадження у сферу інноваційних технологій наукоємної продукції, а державні програми містять лише декларативні положення.

Для порівняння одним із головних акцентів у країнах ЄС є розвиток МСП, які є двигуном економічного зростання і основним джерелом нових робочих місць. У зв'язку з цим міжнародна конкурентоздатність та довгострокове економічне зростання ЄС у значному ступені залежать від життєздатності МСП. Як наслідок, такі аспекти, як якість, репутація та інноваційна активність, будуть мати вирішальне значення для малого і середнього бізнесу ЄС в умовах всесвітньої глобалізації.

Найбільшою сучасною проблемою для всіх видів юридичних осіб у сфері інноваційного бізнесу є залучення інвестицій. Для цього в ЄС створено єдиний ринок ЄС-28 для МСП, частка якого складає 70% вартості експорту таких підприємств, причому 80% експорту МСП продаються в інші держави-члени. За період з 2008 по 2017 рр. валова додана вартість, створена МСП ЄС-28, збільшилася сукупно на 14,3%, а занятість у МСП – на 2,5%. Дві третини таких підприємств зосереджені у 6 державах-членах та складають 69% таких підприємств ЄС-28 у 2015 році, а саме: Німеччина (23,9% від всіх швидко зростаючих підприємств у 2015 році), Велика Британія (14,4%), Іспанія (8,6%), Франція (8,4%), Італія (7,6%) та Польща (6,4%) [2].

Державна політика країн ЄС у науково-технічній сфері реалізується шляхом використання різних інструментів, до яких відноситься: законодавство, податкова політика, розмір та характер розподілу бюджетних коштів, у т. ч. на проведення робіт за пріоритетними напрямками, формування і підтримка інфраструктури, кадрове забезпечення тощо. Найбільш яскраво характеризує науково-технічну політику тієї чи іншої країни державне фінансування науково-технічної діяльності, його порядок та об'єми. Дослідження, що визначають перспективи технологічного розвитку, виконуються переважно у наукових установах, які фінансуються з державного бюджету. Інноваційна складова державної політики

охоплює у зв'язку з цим сферу національних наукових установ (інститути, дослідницькі центри, університетські лабораторії тощо)¹.

Щодо наукових установ, які провадять фундаментальні дослідження, практикується базова або інституціональне фінансування, тобто фінансова підтримка організацій. Існують урядові програми, що отримують часткове фінансування з державного бюджету. При вирішенні питань фінансування конкретних робіт держава керується різними критеріями. По-перше, перспективність кожного конкретного напрямку оцінюється з позицій збереження на майбутнє досягнутого становища країни на світовому ринку. По-друге, визнання на урядовому рівні інновацій як життєво важливого фактору економічного розвитку, проведення широкої урядової компанії з проблем інноваційної діяльності.

Країни-члени ЄС готові отримувати значні інвестиції із Структурних фондів та інструментів для фінансування інноваційних проєктів. Незважаючи на те, що переваги політики економічного вирівнювання для менш розвинутих регіонів відомі, експерти не мають єдиної точки зору щодо реальної ефективності Структурних фондів [3, с. 258].

У Регламенті (ЄС) № 1783/1999 Європейського парламенту і Ради від 12.06.1999 р. [4], а саме у п. 6 зазначено, що у рамках своїх завдань *Європейський фонд регіонального розвитку* (далі – ЄФРР) має підтримувати виробниче середовище і конкурентоспроможність підприємств, особливо МСП; розвиток місцевої економіки і зайнятості, що сприятиме створенню робочих місць; науково-технологічному розвитку; розробці місцевих, регіональних транс'європейських мереж.

Відповідно до ст. 2 цього ж Регламенту (ЄС) у рамках своїх задач, визначених у ст. 1, ЄФРР сприяє фінансуванню розвитку ендегенного потенціалу шляхом заходів, що заохочують і підтримують місцеві ініціативи у сфері розвитку і зайнятості та діяльності МСП. Фінансовий внесок ЄФРР має спрямовуватися на: дослідження і технологічний розвиток з метою сприяння впровадження нових технологій та інновацій та зміцнення потенціалу у сфері досліджень і технологічного розвитку, що сприятиме регіональному розвитку; розвиток інформаційного суспільства; транснаціональне, транскордонне і міжрегіональне співробітництво у сфері стійкого регіонального та місцевого розвитку.

¹ Наприклад, у Німеччині в умовах федерального державного устрою ряд функцій, характерних для уряду, передано федеральним землям. Одна з найважливіших таких функцій – утримання університетів та фінансування їх науково-дослідних та технологічних робіт. Утримання загальнонімецьких науково-дослідних установ (базове фінансування) забезпечується федерацією і землями на часткових засадах.

Наведене свідчить, що ЄФРР має на меті: зміцнення економічної та соціальної згуртованості в ЄС, виправляючи дисбаланс між його регіонами що може надати істотну підтримку для підвищення конкурентоздатності та якості інноваційного розвитку МСП на регіональному та місцевому рівнях, а саме з регіонах з недостатніх рівнем розвитку в ЄС.

Європейський соціальний фонд (далі – ЄСФ) спрямовує інвестиції на спільне фінансування проєктів з метою підвищення продуктивності та якості праці. У період з 2014 по 2020 рр. на інвестиції у людський капітал у державах-членах ЄС виділено більше 80 млрд. євро, а на Ініціативу з працевлаштування молоді – не менше 3,2 млрд. євро [5]. На період 2014–2020 рр. ЄСФ зосереджував увагу на чотирьох завданнях політики згуртованості: а) сприяння зайнятості та підтримка мобільності робочої сили; б) сприяння соціальній інтеграції та боротьба з бідністю; в) інвестування в освіту, навички та навчання протягом всього життя; г) зміцнення інституційного потенціалу та ефективного державного управління.

Відповідно до ст. 3 Правил (ЄС) № 1304/2013 Європейського Парламенту і Ради від 17.12.2013 р. «Про Європейський соціальний фонд» ЄСФ для тематичної мети:

– «Сприяння стійкості і якісній зайнятості та підтримка мобільності робочої сили» інвестує самостійну занятість, підприємництво та створення бізнесу, включаючи інноваційні мікро-, малі і середні підприємства;

– «Інвестування в освіту, професійну підготовку і професійну підготовку для отримання навичок та навчання протягом всього життя» інвестує підвищення актуальності систем освіти і навчання на ринку праці, сприяння переходу від освіти до праці та зміцнення систем професійної освіти і навчання та їх якості, у т. ч. шляхом механізмів прогнозування навичок, адаптації навчальних програм і створення та розвитку навчання на робочому місці системи, включаючи системи подвійного навчання та схеми навчання.

Шляхом вказаних інвестиційних пріоритетів ЄСФ також буде сприяти досягненню інших тематичних завдань, закріплених у § 1 ст. 9 Регламенту (ЄС) № 1303/2013 Європейського парламенту та Ради від 17.12.2013 р. [6], головним чином через інвестування інноваційної діяльності МСП.

Програма EIC Pathfinder Pilot містить FET-Open і FET-Proactive та пропонує гранти у розмірі до 4 млн. євро для сприяння спільним, міждисциплінарним дослідженням та інноваціям, що ґрунтуються на наукових і радикально нових технологіях майбутнього. Ці гранти призначені для консорціумів не менше 3 суб'єктів з 3 різних країн-членів та асоційованих країн, до яких відносять і Україну. Пілот EIC

Pathfinder мав загальний бюджет близько 660 млн. євро на 2019–2020 роки [7]¹.

EIC Pathfinder також надає гранти FET Innovation Launchpad у розмірі до 100 000 євро на короткі індивідуальні або спільні дії, а EIC Transition to Innovation Activity виділяє до 2 млн. євро, щоб втілити результати проєктів, що фінансуються FET, у справжній технологічний або суспільний прорив і стимулюючий вплив інновацій [8].

Пілот EIC Accelerator спирається на другу фазу інструментів для МСП та надає підтримку лише на основі грантів, а також підтримку у формі змішаного інвестування (об'єднання грантів і капіталу). Схема підтримує МСП у сфері інновацій з високим рівнем ризику і високим потенціалом, які бажають розробляти та комерціалізувати нові продукти, послуги і бізнес-моделі, що можуть стимулювати економічне зростання та формувати нові ринки або змінювати вже існуючі в усьому світі. Пілот EIC Accelerator мав спільний бюджет більше ніж 1,3 млрд. євро на 2019–2020 рр.²

Пілот EIC Accelerator (відкрито з 6.07.2019 р.) надає підтримку лише для грантів, а також підтримку у формі змішаного інвестування (поєднує грант і капітал). У EIC Accelerator Pilot інвестування є доступним для: інноваційних проєктів, підкріплених обґрунтованим і стратегічним бізнес-планом (потенційно напрацьованим і частково фінансованим у рамках першої фази пілотного проєкту EIC Accelerator). Заходи, що інвестуються, можуть становити декілька типів: створення прототипів, мініатюризація, масштабування, проєктування, верифікація продуктивності, тестування, демонстрація, розробка пілотних ліній, валідація для тиражування ринку, включаючи інші дії, спрямовані на доведення інновацій до готовності для інвестування та зрілості для освоєння ринку – *до*. Оцінка пропозицій проводиться як дистанційно, так і особисто (через інтерв'ю) двома групами незалежних експертів.

Результатами реалізації інноваційного проєкту може бути: а) достатньо інноваційний продукт, процес або послуга, які мають здатність завоювати ри-

¹ Пілот EIC Pathfinder Pilot містить «цільові виклики», що ґрунтуються на темах або завданнях, визначених у робочій програмі, а також відкритому попиту та пропозиції на нові технології. Серед тем, що обговорювалися у цільових викликах, – штучний інтелект, орієнтований на людину, імплантовані автономні пристрої і матеріали, а також революційне виробництво енергії з нульовими викидами для повної декарбонізації, а також інші майбутні технологічні парадигми.

² Претенденти на інвестування мають бути зареєстровані у країні-члені ЄС або в асоційованій країні Horizon 2020. Після дня закриття 5.06.2019 р. лише індивідуальні комерційні МСП, створені у країні-члені ЄС або асоційованій країні Horizon 2020, зможуть подати заявку на фінансування [7].

нок; б) план бізнес-інновацій, що містить конкретну стратегію комерціалізації та план фінансування з урахуванням виходу на ринок (наприклад, як залучити приватних інвесторів, якщо це можна застосувати).

Ефективність використання коштів Структурних фондів ЄС значно відрізняється при порівнянні як різних країн, так і різних регіонів. Одна з причин існування нерівномірності у розвитку полягає у тому, що ряд проектів регіонального розвитку має переваги над іншими. Істотне значення відіграє ретельний відбір для досягнення максимальної відповідності потреб або ресурсів територій. До одного з важливих факторів належить здатність розпорядників ефективно використовувати виділені кошти Структурних фондів. Ця проблема залишається актуальною для країн, які виявили бажання стати членами ЄС, у т. ч. й України.

Прямий вплив держави на інноваційний процес, наприклад у формі безоплатних субсидій, має закінчуватися на етапі створення так званого «передконкурентного продукту», розрахованого на одночасну увагу багатьох товаровиробників. Результати робіт мають бути загальнодоступними і не надавати особливих переваг одному із учасників інноваційного процесу. Вказані обмеження мають міжнародний характер. Вони диктуються антимонопольним законодавством і міжнародними актами (наприклад, Директивами ЄС). Впровадження інноваційного продукту не має зумовлювати зміну чи порушення існуючого співвідношення (у частині конкурентоздатності) між окремими суб'єктами інноваційної системи у межах однієї країни, але й ЄС у цілому.

*Програма з конкурентоздатності підприємств малого і середнього бізнесу (Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (COSME) сприяє покращеному доступу до фінансування МСП через два фінансові інструменти, які вступили в силу у серпні 2014 р. [9] Фінансові інструменти COSME працюють у поєднанні з аналогічними інструментами з рамкової програми *Горизонт 2020 (Horizon 2020)*, у рамках якої Європейською Комісією був запущений *інструмент підтримки МСП (SME Instrument)*, за яким виділено фінансування таких компаній в об'ємі 2,5 млн. євро, а також надано доступ до світового досвіду в управлінні підприємствами.*

Відповідно до ст. 5 Регламенту ЄС № 1287/2013 Європейського Парламенту і Ради від 11.12.2013 р., який затверджує Програму з конкурентоздатності підприємств і МСП (COSME) (2014–2020 рр.) фінансовий пакет для реалізації програми COSME встановлено у межах 2 298 243 млн. євро, з яких не менше 60% має бути спрямовано на фінансові інструменти.

Фінансовий пакет для програми COSME має виділити орієнтовні суми у 21,5% від вартості фінансового пакету для конкретної мети, вказаної у ст. 4 (1) (b), 11% – для конкретної мети, вказаної у ст. 4 (1) (c) та 2,5% для конкретної мети, вказаної у ст. 4 (1) (d) Регламенту ЄС № 1287/2013 Європейського Парламенту і Ради від 11.12.2013 р., який затверджує Програму з конкурентоздатності підприємств і малих та середніх підприємств (COSME) (2014–2020 рр.). Європейська комісія може відступати від цих орієнтовних сум, але не більше ніж на 5% від вартості фінансового пакету у кожному випадку. У випадку необхідності перевищення цієї межі Європейська комісія уповноважена приймати делеговані акти відповідно зі ст. 23 вказаного нормативного акту, що змінює ці орієнтовні суми.

Програма COSME відкрита для участі країн, які підпадають під сферу дії європейської політики сусідства, коли це дозволяють домовленості та процедури і у відповідності до загальних принципів та загальних умов участі цих країн у програмах ЄС, встановлених у відповідних Рамкових угодах, Протоколах до угод про асоціацію і рішення Ради асоціації. Тобто МСП, які працюють у сфері інноваційних технологій та потребують залучення інвестиційного капіталу, мають можливість отримати доступ до інвестиційних ресурсів, що розподіляються за програмою COSME.

Європейська комісія має підтримувати дії, направлені на полегшення та покращення доступу до інвестування МСП на етапах їх створення, зростання і передачі, які доповнюють використання державами-членами фінансових інструментів для таких підприємств на національному та регіональному рівнях. Такі дії мають бути направлені на стимулювання поглинання і пропозиції як акціонерного, так і боргового фінансування, яке може містити початкове інвестування, ангельське і квазі-акціонерне інвестування залежно від ринкового попиту, але виключаючи різне використання активів.

Фінансові інструменти для МСП можуть у відповідних випадках поєднуватися і доповнювати: а) інші фінансові інструменти, створені державами-членами і їх органами управління, що фінансуються з національних або регіональних фондів або фінансуються у контексті операцій Структурних фондів, відповідно до ст. 38 (1) (a) Регламенту (ЄС) № 1303/2013; б) інші фінансові інструменти, створені державами-членами і їх органами управління, що фінансуються за рахунок національних або регіональних програм за межами діяльності Структурних фондів; в) гранти, що фінансуються Союзом, у т. ч. відповідно до цього Регламенту.

Наприклад, Фонд акцій для зростання і Фонд кредитних гарантій, згадані у ст. 18 та 19 відповідно,

можуть доповнювати використання державами-членами фінансових інструментів для МСП у рамках політики єдності Союзу. Вказані Фонди можуть, за необхідності, дозволяти об'єднання фінансових ресурсів з державами-членами та/або регіонами, які бажають внести частину структурних коштів, виділених ним відповідно до ст. 38 (1) (а) Регламенту (ЄС) № 1303/2013.

У той же час Групою Європейського інвестиційного банку (ЄІБ та ЄІФ) у співробітництві з Європейською комісією була створена спільна ініціатива «*InnovFin – фінанси ЄС для інновацій*» (*InnovFin–EU Finance for Innovators*), що складається з ряду інтегрованих, які доповнюють один одного, інструментів фінансування і консультаційних послуг, що надаються групою ЄІБ, яка охоплює інвестування всього виробничого ланцюга інноваційного розвитку МСП. Програма здійснюється у всіх державах-членах ЄС, а також серед асоційованих країн-учасниць. Мета цієї ініціативи – до 2020 р. залучити інвестиції у перспективні наукові розробки та бізнеси в об'ємі не менше 48 млрд. євро. Менше, ніж за два роки після запуску InnovFin, європейськими компаніями було залучено 16,5 млрд. євро. Попит на такі інвестиції значно перевищує пропозицію, це означає, що продукти цієї ініціативи більше ніж вистребувані. Однак слід зауважити, що існує значна відмінність в об'ємах залучених інвестицій серед

країн-учасниць ЄС у рамках цієї програми. Так, найбільшу кількість інвестицій залучено компаніями в Італії, Іспанії, Бельгії, Португалії та Німеччині, у той час як об'єм інвестицій Греції, Угорщини, Естонії та Польщі у *десять раз* менше об'єму країни, що є лідерами [10].

В Україні також робляться певні кроки з покращення інвестиційного клімату щодо реалізації інноваційних проектів, у т. ч. МСП. Зокрема, відповідно до Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р. пропонується збільшити частку державного та місцевого фінансування розробки та впровадження інноваційних продуктів. Проте результати впровадження вказаної Стратегії зможемо оцінити у недалекому майбутньому. Сьогодні ж інтерес суб'єктів приватної форми власності до співпраці з державою в інноваційній діяльності ускладнено відсутністю мотивації та поганим інформуванням бізнесу про інноваційні розробки.

Висновки. Загалом в ЄС інвестування МСП не є однорідним, а значна їх частина, незважаючи на велику кількість інструментів підтримки в інвестуванні таких компаній, стикаються з серйозними проблемами у доступі до інвестиційних ресурсів. Для створення успішної загальноєвропейської політики необхідним є поглиблене розуміння проблем і специфіки фінансування інноваційної діяльності МСП країн-членів ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80>.
2. Річний звіт про європейські малі та середні підприємства за 2018 рік. URL: https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_en.
3. Иностранные инвестиции в регионы Украины: монография / А. М. Бандурка, С. И. Лекарь, О. В. Носова. Харьков : Золота миля, 2013. 340 с.
4. Regulation (EC) № 1783/1999 of the European Parliament and of the Council of 12 June 1999 on the European Regional Development Fund. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31999R1783>.
5. European Social Fund. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/social-fund/.
6. Regulation (EC) № 1304/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on the European Social Fund and repealing Council Regulation (EC) № 1081/2006 Fund. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1416682585263&uri=CELEX:32013R1304>.
7. EIC Pathfinder Pilot. URL: <https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=funding#pathfinder>.
8. EIC Accelerator Pilot. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/eic-accelerator-pilot>.
9. Regulation (EU) No 1287/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing a Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (COSME) (2014 - 2020) and repealing Decision No 1639/2006/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R1287>.
10. Horizon 2020: The EU Framework Programme for Research and Innovation URL: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/innovfin-eu-finance-innovators>.

REFERENCES

1. Stratehiia rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti na period do 2030 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lypnia 2019 r. # 526-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> [in Ukrainian]
2. Richnyi zvit pro yevropeiski mali ta seredni pidpriemstva za 2018 rik. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> [in Ukrainian]
3. Bandurka A. M., Lekar S. I., Nosova O. V. (2013). Inostrannyye investitsii v regiony Ukrainy: monografiya. Kharkov: Zolota milya [in Russian]
4. Regulation (EC) № 1783/1999 of the European Parliament and of the Council of 12 June 1999 on the European Regional Development Fund. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31999R1783> [in English]
5. European Social Fund. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/social-fund/ [in English]
6. Regulation (EC) № 1304/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on the European Social Fund and repealing Council Regulation (EC) № 1081/2006 Fund. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1416682585263&uri=CELEX:32013R1304> [in English]
7. EIC Pathfinder Pilot. URL: <https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm?pg=funding#pathfinder> [in English]
8. EIC Accelerator Pilot. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/eic-accelerator-pilot> [in English]
9. Regulation (EU) No 1287/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing a Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (COSME) (2014 - 2020) and repealing Decision No 1639/2006/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R1287> [in English]
10. Horizon 2020: The EU Framework Programme for Research and Innovation. URL: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/innovfin-eu-finance-innovators> [in English].

ЖОРНОКУЙ ЮРИЙ

доктор юридических наук, профессор, ведущий научный сотрудник
Научно-исследовательского института правового обеспечения инновационного
развития НАПрН Украины, заведующий кафедрой гражданского права и процесса
Харьковского национального университета внутренних дел

ПУБЛИЧНО-ПРАВОВЫЕ СРЕДСТВА ИНВЕСТИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

В статье рассмотрены вопросы определения публично-правовых источников инвестирования малого и среднего инновационного предпринимательства в ЕС. Современное состояние нормативного обеспечения позволяет утверждать, что в их число следует относить структурные фонды, которыми являются Европейский фонд регионального развития и Европейский социальный фонд, которые, в рамках своих программ осуществляют комплексное (объединение публичного и частного) инвестирование инновационного предпринимательства. Сделан вывод, что в ЕС инвестирование малых и средних предприятий не является однородным, а значительное их количество, невзирая на большое количество инструментов поддержки в инвестировании таких компаний, сталкиваются с серьезными проблемами в доступе к инвестиционным ресурсам.

Ключевые слова: инвестиции, инновационная деятельность, фонды инвестирования, малые предприятия, средние предприятия, инновационная инфраструктура.

ZHORNOKUI YURII

2nd PhD, Professor, Leading Researcher at the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine, Head of the Department of Civil Law and Process of Kharkiv National University of Internal Affairs

PUBLIC LEGAL MEANS OF INVESTMENT OF SMALL AND MEDIUM INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN THE EUROPEAN UNION

Problem setting. The development of social relations, the economic well-being of the population and the stable social structure of any state in the present circumstances are conditioned by a series of factors, one of which is the development of innovative infrastructure. One of the most important directions of development of the economic sector of our country was the formation of an innovative model of the economy, which puts to law the new tasks of clarifying the purpose and social value of law as a regulator of social relations.

Analysis of recent researches and publications. The current state of the study of the selected issues indicates that the sources from which public-law organizations are investing innovative activities of small and medium-sized innovative entrepreneurship in the EU are insufficient. At the same time, the state policy of the EU countries in the scientific and technical sphere is realized through the use of various instruments, which include: legislation, tax policy, size and nature of the allocation of budget funds, including for the implementation of works in priority areas, the formation and maintenance of infrastructure, personnel, etc.

Target of research is to identify the public and legal means of investing small and medium innovative entrepreneurship in the EU.

Article's main body. In the EU, the innovative component of public policy encompasses the scope of national scientific institutions (institutes, research centers, university laboratories, etc.). There are government programs that receive partial funding from the state budget. The state is guided by different criterias when deciding on the financing of specific works. First, the prospect of each specific direction is evaluated from the point of view of preserving the country's achieved position on the world market in the future. Second, the recognition at the governmental level of innovation as a vital factor of economic development, the conduct of a broad government company on the problems of innovation.

The current state of regulatory support suggests that structural funds such as the European Regional Development Fund and the European Social Fund should be considered as the main public sources of investment for innovative enterprises. In particular, such funds are implementing EIC Pathfinder Pilot, FET Innovation Launchpad, EIC Transition to Innovation Activity, EIC Accelerator, Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (COSME) etc.

Conclusions and prospects for the development. In the EU, the investment of small and medium enterprises is not homogeneous, but a large part of them, despite the large number of investment support tools for such companies, face significant challenges in accessing investment resources. Developing a successful pan-European policy requires an in-depth understanding of the problems and specifics of financing the innovation activities of small and medium innovative enterprises in EU Member States.

Keywords: investments, innovative activity, investment funds, small enterprises, medium enterprises, innovative infrastructure.